

ורוניקה (ברוניקה) מבריקה *Veronica polita* פורחת

באזורים רבים בארץ (ינואר 2017)

כתבה: ערגה אלוני

ורוניקה (ברוניקה) מבריקה *Veronica polita*, היא צמח חד שנתי עשבוני אשר השתייך בעבר למשפחת הלועניתיים והועבר למשפחת הלחכיים. זרעי הצמח נובטים בתחילת החורף והוא מקדים לפרוח. מפתח ענפים זקופים או שרועים דקים ושעירים לאורכם. פרחים כחולים זעירים בודדים היושבים על עוקץ ארוך, פורצים מחיק העלים שלאורך הגבעול.

ורוניקה מבריקה. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין - מראה כללי של הצמח השרוע
משמאל - פרח בודד נישא על עוקץ אחד

העלים פשוטים דמויי רומח נישאים על פטוטרת דקה. מסודרים נגדית על הגבעול. אורך ורוחב העלה כמעט זהה, כ-1.5-2 ס"מ. שפתו חרוקה, בצדו התחתון בולטים עורקי העלה. שערות קצרות בהירות, מכסות את שטח פניו.

הפרח דו מיני, זעיר גודלו כ-2 מ"מ, ולו עטיף כפול. הגביע ירוק, מחולק ל-4-6 אונות שונות בצורתן ובלתי שוות בגודלן. הכותרת גלגלית בת 4 עלי-כותרת בלתי שווים. אונת הכותרת העליונה רחבה האונות הצדדיות שוות בגודלן מעט מאורכות, והאונה האמצעית היא הפנימית ביותר ונמצאת בין שתי האונות הצדדיות. צבע הכותרת אינו אחיד: בסיס הכותרת צמוד לאבקנים ירוק, עם שערות זעירות לבנות. טבעת לבנה מקיפה את האבקנים ובגבולה העליון עיטור סגול ארגמני. בהמשך הצבע הוא כחול בוהק, עם עורקי-אורך כחולים כהים דקים. מעטה השער לא עובר את הטבעת הלבנה כלפי מעלה.

ורוניקה מבריקה. צילמה: ערגה אלוני ©

לפי הסדר מימין לשמאל -

1 - פרח בוגר; 2 - שני האבקנים גבוהים מהעלי שבמרכז; 3- שני אבקנים בפרח; 4 - אבקנים בשלים וגרגרי אבקה

להגדלה - לחצו על התמונות

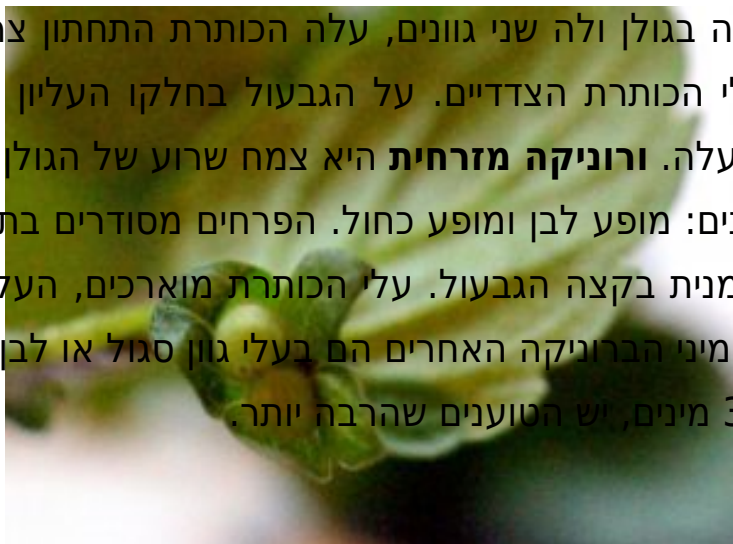
בפרח שני אבקנים, אורכם כ-1 מ"מ מסודרים בשני צדי העלי. הזיר דק ולבן והמאבק כחול וגדול. הבשלת האבקנים מתרחשת מיד עם פתיחת הכותרת. אז, מבשילים גרגרי האבקה והקונקטיב בצבע כחול בולט כבסיס לגרגרי האבקה הלבנים הזעירים. השחלה עילית בנויה משני עלי שחלה. עמוד העלי שמיקומו בין שני האבקנים, קצר מהם. צבע עמוד העלי בהיר והצלקת עגולה. הצמח מייצר הרבה אבקה המתפזרת בגביע הפרח. האבקה עצמית. הפרח הקטן נפתח בבוקר בתנאי הארה מתאימים ונסגר אחר צהרים. בימי סגריר הוא נותר סגור. אורך חיי הפרח הוא כיום אחד. הצמח לא בולט בפריחתו בגלל הפרח הקטן וגם מפני שרק פרח אחד פורח על הגבעול. ורוניקה מבריקה פורחת מדצמבר עד אפריל. הפרי הלקט שעיר בן 2 מגורות, ארכו כ-5 מ"מ. הוא מפורץ במרכזו ויוצר מעין שני כדורים צמודים. מכיל בתוכו 16-24 זרעים פחוסים. עם ההבשלה מופצים הזרעים מראש ההלקט.

ורוניקה מבריקה. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין - הפרי, הלקט בן שתי מגורות; משמאל - הלקט עם שני עמזק

הצמח גדל ברוב חלקי הארץ וחודר גם לנגב, שכיח בגינות. בעולם תפוצתו רחבה והוא מצוי במזרח אירופה, דרום מערב אסיה, סין, באזור הים התיכון ובארה"ב. הצמח מתפשט בעולם בידי אדם, ותפוצתו היא הודות לזרעים הרבים ויכולת הנביטה הקלה של הזרעים.

בסוג **ורוניקה** (בעבר אופית **ברוניקה**) בארץ יש כמה מינים הפורחים בכחול כמו: **ורוניקת השדה**, **ורוניקה סורית** וכן **ורוניקה מזרחית**, כולם חד-שנתיים. **ורוניקה מבריקה** מאופיינת בפרח אחד או שניים הפורחים על הגבעול (לרוב בחלקו העליון) **ורוניקת השדה** בעלת פרח קטן. עלה הכותרת התחתון בעל שתי אונות. גדלה בדשאים בכמה אזורים בארץ. **ורוניקה סורית** גדלה בגולן ולה שני גוונים, עלה הכותרת התחתון צר מוארך צבעו לבן כמו גם מחצית שני עלי הכותרת הצדדיים. על הגבעול בחלקו העליון פורחים מספר פרחים כל פרח יוצא מחיק עלה. **ורוניקה מזרחית** היא צמח שרוע של הגולן והחרמון ולמין זה שני מופעים בצמחים שונים: מופע לבן ומופע כחול. הפרחים מסודרים בתפרחת שיבולת ומספר פרחים פורחים בו זמנית בקצה הגבעול. עלי הכותרת מוארכים, העלה התחתון צר מהיתר. בסיס הכותרת לבן. מיני הברוניקה האחרים הם בעלי גוון סגול או לבן. בסוג ורוניקה בעולם כ- 300 מינים, יש הטוענים שהרבה יותר.

מימין - ורוניקה סורית. צילמה: ערגה אלוני ©
 במרכז - ורוניקת השדה. צילמה: ערגה אלוני ©
 משמאל - ורוניקה מזרחית. צילמה: ערגה אלוני ©
להגדלה - לחצו על התמונות

ספרות:

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

Zhengyi W and Raven PH (eds.) 2000 Flora of China. Missouri Botanical Garden Press, St. Louis. 24: 1-431.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2017 ורוניקה (ברוניקה) מבריקה *Veronica polita* פורחת באזורים רבים בארץ (ינואר 2017), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 4.

[/https://www.kalanit.org.il/veronica-polita](https://www.kalanit.org.il/veronica-polita)